

Samling för fred

Upsala Nya Tidning, den 15 september -18.

DEBATT Varför finns det så många fredsorganisationer, men ingen stor samlad freds rörelse, undrar Harald Nordlund.

Harald Nordlund Uppsala Tidigare kommunalråd, riksdagsledamot och landstingspolitiker (L)

Bland folkrörelserna är freds rörelsen en av de äldsta. Trots att den är gammal är den för de flesta ganska okänd och trots att fred ses av de flesta som en viktig förutsättning för välfärd och en av de viktigaste politiska frågorna.

Varför är det så här? Säkra svar kan inte fås och kanske handlar det om att rörelsen saknar resurser, kanske bristande organisation, kanske har man ägnat sig för mycket åt att tala i små interna grupper och för lite med de många människorna.

Efter att under några års tid ha engagerat mig i frågor om fredsskapande och om vilken roll Sverige kan spela i internationella sammanhang funderar jag på tre möjliga förklaringar till svagt genomslag hos allmänheten för freds rörelsen, nämligen:

1. Freds rörelsen är inte en rörelse utan många, någon med stort antal medlemmar, andra med mycket få.
2. Freds rörelsen har uppstått ur andra rörelser, främst politiska och religiösa. Den politiska grunden finns i dels ett socialistiskt tänkande, där det socialistiska samhället är en förutsättning för fred, dels i ett liberalt tänkande, där frihandel och fri marknad är bästa vägen till välstånd, som i sin tur utgör en förutsättning för fred.
3. Freds rörelsen riktar sina krafter i för hög grad inåt och har ett språk som inte är lättillgängligt.

Historiskt har freds rörelsen haft stor betydelse för att vi i dag, till exempel, mot vår vilja inte tvingas till utbildning i krigföring, inte har kärnvapen, att Sverige är alliansfritt och att vi har en framstående och internationellt välkänd freds forskning.

Den första internationellt kända fredsorganisationen i världen bildades 1815 av kväkarna, den religiösa grunden för freds rörelsen. Vår egen Fredrika Bremer utarbetade och beskrev 1854 en plan för ett kvinnornas världsförbund för att

motverka krig och för att utveckla fred och välbefinnande. Fredrika Bremer fick emellertid svagt stöd för sina strävanden, ja rent av hånades. Fredsfrågor var inget kvinnor skulle ägna sig åt.

Fredrika Bremer var för långt före sin tid. Intressant i vår skoldebatt om, bland annat, Livskunskap på skolschemat, är emellertid att hon när hon 1883 bildade Högre Lärarinneseminariet såg till att Fredsfostran skulle ingå i undervisningen.

I Fredrika Bremers anda startades 1883 en svenskavdelning av Internationella freds- och skiljedomsföreningen. I denna, liksom i övrigt i den svenska freds-rörelsen var flera kvinnor framträdande, bland andra, Selma Lagerlöf och Matilda Widegren.

Utöver Svenska freds- och skiljedomsföreningen, i Sverige i dag verkande freds-föreningar, kan nämnas Svenska kvinnors Vänsterförbund, Kristna freds-rörelsen, Internationella arbetslag, Föreningen kvinnor för fred, Judar för israelisk-palestinsk fred, Svenska muslimer för fred och rättvisa och Sveriges freds-råd.

Utöver dessa finns mindre sammanslutningar med fredsfrågan i fokus. Här finns nätgruppen Fredskulturnätverket, Forum livskunskap och andra helt okända för allmänheten.

Om mina tre förklaringar ovan till den, enligt min mening, relativt tandlösa freds-rörelsen äger sin giltighet måste vi samla de fredsskapande krafterna.

Den gemensamma nämnaren är, trots olikheterna i föreningarnas bakgrund, kampen mot våld och för fred. Jag har inte gripits av sådan naivitet att jag tror att vi på kort tid kan bilda en gemensam fredsorganisation. Däremot borde vara fullt möjligt att med representanter för de olika föreningarna samlas kring några centrala frågor, viktiga för att lyfta fredsfrågan till den politiska nivån och för att skapa en opinion för fredsskapande insatser.

Exempel på frågor som rimligen är gemensamma för alla kan vara: Sveriges roll internationellt som fredsskapande kraft, nej till kärnvapen, inrätta ett fredsministerium, Livskunskap på skolschemat och svensk alliansfrihet.

Samling för fred där alla fredsorganisationer deltar kring en gemensam nämnare skulle **kunna bli nästa stora folkrörelse i Sverige.**

Harald Nordlund

Tidigare kommunalråd, riksdagsledamot och landstingspolitiker (L)

DEBATT FRED

